FENOMENUL FAKE NEWS ÎN SPAȚIUL MEDIATIC VIRTUAL

Mihaela MERENEANU,

studentă, anul III,Facultatea de Jurnalism și Științe ale Comunicării

CZU: 070.16:004.738.5:659.4 j211mereneanu.mihaela@gmail.com

În era informațională contemporană, fenomenul știrilor false, cunoscut sub denumirea de „Fake News", devine tot mai influent în spațiul mediatic virtual. Aceste informații distorsionate sau complet inventate nu doar compromit integritatea unei persoane, a unui domeniu sau a unui sistem, ci și generează un impact semnificativ asupra opiniei publice, alimentând confuzia și incertitudinea.

Din punct de vedere teoretic, lucrarea explorează evoluția societății informaționale și a cunoașterii, oferind o perspectivă amplă asupra contextului în care știrile false se răspândesc și influențează opinia publică. Totodată, aceasta se concentrează asupra aspectelor legale și etice ale fenomenului, unde cadrul juridic și normele etice pot fi aplicate în lupta împotriva acestuia. Relevanța aplicativă a lucrării este la fel de importantă, deoarece aceasta analizează știrile false din spațiul mediatic virtual, atât la nivel național, cât și internațional. Lucrarea pune în lumină aspectul vital al alfabetizării digitale, precum și instrumentele disponibile pentru combaterea știrilor false. Aceste aspecte au un rol important în educația publicului și în dezvoltarea unor strategii practice pentru contracararea fenomenului fake news.

În acest context, menționăm că Uniunea Europeană a implementat măsuri împotriva știrilor false, cu scopul de a promova informații de înaltă calitate, în special pe rețelele de socializare unde fenomenul știrilor false este mai răspândit.

În studiul „*Știrile false: limite și perspective ale analizei lingvistice*", realizat de Anca-Simina Martin și Simina-Maria Terian, conceptul de fake news este definit astfel: „Știri eronate, știri ficționale/imaginare, știri satirice sau parodice. Fake news nu reprezintă doar niște texte „false", ci niște texte concepute pentru a-și induce în mod deliberat în eroare cititorii. Cu alte cuvinte, fake news nu constituie doar un ansamblu eteroclit de texte care eșuează în a comunica „adevărul", ele reprezintă, ca urmare a intenționalității specifice care stă la baza lor, un (micro)gen discursiv care merită descris în articulațiile sale caracteristice" [1, p. 72]. Prin promovarea verificării informațiilor și conștientizarea acestui aspect, putem contribui la prevenirea și la menținerea unei comunicări mai sănătoase și mai responsabile. Știrile false adesea utilizează un discurs complex, combinând imagini statice, materiale video și conținut textual înșelător. Cercetările privind acest fenomen folosesc adesea instrumente specifice tehnologiilor informaționale, bazate pe algoritmi lingvistici. Deși știrile false există de mult timp, studiile dedicate lor și metodele de identificare bazate pe lingvistică computațională sunt relativ recente.

Dezinformarea reprezintă o tactică de manipulare a informațiilor, tot mai practicată, unde informațiile false sau înșelătoare sunt deliberat propagate pentru a induce în eroare publicul. Această practică s-a amplificat odată cu progresul tehnologic, oferindu-le persoanelor rău intenționate mijloace mai sofisticate pentru a influența opinii, politici și

chiar procese. Vladimir Volkoff, în cartea sa „*Dezinformarea-armă de război*” definește termenul de dezinformare drept „O ramură a operațiunilor speciale, care constă în înșelarea adversarului prin furnizarea de informații false pe care acesta le va folosi pentru a trage concluziile dorite de inițiator. În funcție de conținut, operațiunile speciale pot avea o tentă politică, militară, sau științifică” [2, p. 128].

Verificarea surselor și autenticității informațiilor este o prioritate, iar consumatorii de știri trebuie să aibă o atitudine precaută și să recurgă la surse de încredere pentru a evita manipularea.

În cartea „*Epoca dezinformării”* de Pierre Cathala, se menționează că termenul de dezinformare a trecut în limba engleză pentru prima dată în anul 1972, ca disinformation în Chambers Twentieh Century Dictionary (Dicționarul Chambers din secolul XX), publicat la Londra. Aici se definește imparțial ca: deliberate leakage of misleadings information (scurgere de informații care induc în eroare) [3, p. 62].

Lupta împotriva știrilor false necesită eforturi comune pentru a dezvolta algoritmi sofisticați de detectare, pentru a educa publicul în identificarea conținutului fals și pentru a promova transparența în generarea de conținut de către inteligența artificială. De asemenea, este esențial să încurajăm portalurile informative să implementeze politici mai riguroase împotriva răspândirii informațiilor false.

Referințe:

1. MARTIN, A.-S., TERIAN S.-M. 2020. *Știrile false – limite și perspective ale analizei lingvistice*. În: Revista Transilvania. Nr.10, pp. 72-77. ISSN 0255-0539.
2. VOLKOFF, V. 2002. *Dezinformarea-armă de război*. București: Incitatus. 223 p. ISBN 973-99912 0-3.
3. CATHALA, H.-P. 1995. *Epoca dezinformării.* București: Antet. 221 p. ISBN 973-8203-08

Recomandat
***Mariana TACU**, dr., conf. univ.*